

Tærskler

13 July 2019

Det var Umberto Eco, der i sit værk fra 1976, *A Theory of Semiotics*, Indiana univ. Press, indførte begrebet tærskler i semiotikken. Han prøvede på denne måde at udstikke det område af naturen, hvor der er tale om semiotik, fra den store del af naturen, som - ifølge Eco - lå under tærsklen for semiotisk analyse. Jeg kendte ikke Eco i 1976, men jeg husker hans foredrag på Semiotik-kongressen i Berkeley i 1990. Ved den lejlighed havde han ikke nogen misbilligende bemærkninger om biosemiotikken, men det nære samarbejde med Sebeok havde måske overbevist ham om, at Peirce havde noget vigtigt at sige.

Lige siden har spørgsmålet om en eventuel nedre tærskel været en tilbagevendende ingrediens i biosemiotikkens diskussioner. Men jeg har aldrig rigtig forstået idéen. Som regel er det besiddelse af en hjerne, der ses som den nedre tærskel for semiotisk udfoldelse.

De tidligste tilløb til egentlige hjerner opstod for ca 500 millioner år siden hos nogle primitive bilateraler som f.eks. de 1 mm lange fladorme. At disse dyr kaldes bilaterale skyldes, at de

ud over den radiale symmetri, som de deler med slægtninge som f. eks. vandmænd, er spejlbilledsymmetriske, så de får en for- og bagende, hvor der dannes en egentlig mund, og oven over denne 'mund' finder man så nogle konglomerater af nerveceller, ganglier, som er blevet kaldt den første rigtige hjerne. Det er jo i alt fald netop der, hjernen senere hen i evolutionen bliver lokaliseret.

Hvorfor netop dette skridt i evolutionen skulle spille en så betydningsfuld rolle? - altså at være arnestedet for udviklingen af biologisk semiotik - er for mig at se en gåde. Hvis man først forlader den mere og mere håbløse barriere mellem menneske og dyr, er det mest logiske sted at opstille en ny barriere (og altså en nedre tærskel) for mig at se livets begyndelse. Det er, som jeg ser det, netop den uafbrudte vekslen mellem en digital fase (DNA-fasen) og en analog fase (organisme-fasen), der udgør det semiotiske spils grundlag.

Hvis man helt vil slippe for tærskler, kan man vælge at følge afdøde John Deelys forslag om en fysiosemosis, indfældet som sådan i universet. Jeg har altid haft sympati for dette forslag. Men som biolog har jeg foretrukket at stoppe ved livet, og altså biosemiotikken. Jeg er desuden i tvivl, om det empiriske grundlag virkelig kan begrunde eksistensen af en fysiosemosis i

universet. Det er i alt fald hinsides, hvad en biolog har forstand på.